

TŘICETILETÁ VÁLKA

= **první celoevropská válka**, nejničivější a nejkrvavější konflikt, jaký starý kontinent, do té doby zažil

Délka – válka probíhala v letech 1618 až 1648

Kde začal prvotní konflikt? – v zemích Koruny české (Pražská defenestrace, stavovské povstání, sesazení krále Ferdinanda II)

Náboženský základ – v konfliktu se v prvních fázích střetli katolíci s táborem reformovaných.

Mocenský základ – velmoci usilovaly o nové uspořádání poměrů v Evropě a ve světě.

Důsledek války: bída, zpustošené země, velký úbytek obyvatelstva (počet obyvatel se snížil o třetinu).
Nové uspořádání v Evropě. Nová mentalita obyvatel.

FÁZE TŘICETILETÉ VÁLKY

1/ Fáze – Česká válka aneb **České stavovské povstání** 1618 – 1620* (nespokojenost českých evangelických stavů s vládou Habsburků vedla k povstání. To skončilo porážkou v bitvě na Bílé hoře)

2/ Fáze – Falcká válka 1621 – 1623

3/ Fáze – Dánská válka 1625 – 1629

4/ Fáze – Švédská válka 1630 – 1635

5/ Fáze – Švédsko-francouzská válka 1635 – 1648

Náboženské pohnutky ustoupily v průběhu třicetileté války do pozadí. Jednotlivé evropské státy bojovaly především o **moc** a zisk nových území.

Ukončení války – **Vestfálský mír** – potvrdil v našich zemích vládu Habsburků.

Mapa s. 138

Zbraně 138-139

Video:

<https://www.youtube.com/watch?v=vZfzWO-nu7M> – Bílá hora

<https://www.youtube.com/watch?v=LoTgffAPK2U> – Poprava 27 českých pánů

<https://www.youtube.com/watch?v=P-jBgStLNTs&t=55s> – 30 letá válka

Na čtení - zápis jenom zvýrazněné:

ČESKÉ STAVOVSKÉ POVSTÁNÍ - CO MU PŘEDCHÁZELO

Na mezinárodním poli

Ve druhé polovině 16. století rostlo v Evropě napětí, které bylo vyvoláno předchozími reformacemi a následnou protireformací, kterou vedly katolická církev, Habsburci a Bavorsko. Toto napětí pak vedlo na počátku 17. století ke spojení jednotlivých protivníků do dvou táborů:

1608 vznik protestantské Unie – Fridrich IV. Falcký (orientace na reformované země).

1609 vznik katolické Ligy – Maximilián I. Bavorský (orientace na katolické země).

Na domácím poli

Roku 1617 byl zemskými sněmy přijat za českého krále Ferdinand Štýrský (II.), bigotní katolík. Katolická strana se tak cítila posílena, což vedlo k vystupňování napětí.

Na přelomu 1617/1618 byl v Hrobech u Duchcova stržen evangelický kostel postavený na arcibiskupském majetku a v Broumově došlo k uzavření dalšího kostela (údajně postaven na klášterních pozemcích).

Tyto činy byly považovány za porušování zásad Majestátu a nekatoličtí stavové se rozhodli jednat.

UDÁLOSTI ROKU 1618

V březnu se v Praze sešli nekatoličtí stavové, kteří vypracovali obsáhlou stížnost císaři Matyášovi, v níž si stěžovali na porušování zásad Majestátu. Současně vyzvali ke svolání dalšího sjezdu, který se měl uskutečnit v květnu.

Císař však obratem odpověděl a květnový sjezd zakázal.

21. – 23. května se i přes císařský zákaz stavové opět sešli. Poklidný průběh sjezdu narušilo vystoupení radikální opozice v čele s Jindřichem Matyášem Thurnem.

23. května se delegace radikálů vypravila na Pražský hrad za místodržícími, kteří zastupovali panovníka, jenž sídlil ve Vídni. V nastalé hádce pak došlo k tzv. **pražské defenestraci 1618**, při níž byli vyhozeni z oken Jaroslav Bořita z Martinic, Vilém Slavata z Chlumce a písař Filip Fabricius. Defenestrování pád do hradního příkopu plného odpadků přežili a zachránili se, což jim umožnilo otevřeně si stěžovat císaři.

Pražská defenestrace 1618

Defenestrací tak začalo otevřené povstání českých nekatolických stavů proti Habsburkům a vojenskými operacemi byla zároveň zahájena třicetiletá válka.

Stavovský sněm krátce nato svrhl královskou moc a zvolil novou vládu třiceti direktorů (tři stavy – 10 pánů, 10 rytířů, 10 měšťanů). Byla vyhlášena mobilizace zemské hotovosti, vysáány daně a kontribuce. Povstalci získali na svou stranu obojí Lužici, Slezsko a později i Moravu, zároveň navázali kontakty se zahraničím. Ze země byli vypovězeni Jezuité.

UDÁLOSTI ROKU 1619

Ferdinanda Štýrského byl českými stavy sesazen z trůnu a byl zvolen nový král Fridrich Falcký.

Stavovské vojsko dosáhlo svých největších úspěchů, povstalci dokonce ohrozili samotnou Vídeň.

UDÁLOSTI ROKU 1620

Na jaře došlo k obnovení vojenských operací. České stavy se dostávaly do izolace a vázlo financování vojska, Habsburci naopak získali významného spojence – katolickou Ligu pod vedením Maximiliána Bavorského.

Vojevůdce Ligy maršál Tilly pomohl císařskému vojsku pod vedením Karla Bonaventury Buquoye potlačit odboj rakouských stavů, a poté spojená císařská a ligistická vojska vtáhla do Čech.

V září překročila hranice u Nových Hradů a přes jižní a západní Čechy postupovala směrem k Praze. Stavovské vojsko rychle ustoupilo z jižní Moravy a pokusilo se vetřelce zastavit u Rakovníka na počátku listopadu, ale bezúspěšně.

8. listopadu došlo k bitvě na Bílé hoře. Demoralizované špatně placené stavovské vojsko o síle asi 20 000 mužů v dobrém postavení podlehl během dvou hodin asi 26 000 císařským, kteří museli útočit proti kopci. **Stavovská armáda se v panice rozprchla a císařským se otevřela cesta k Praze, která se krátce nato vzdala.**

Bitva na Bílé hoře 8.11.1620

Fridrich Falcký opustil Prahu a uprchl do Vratislavi, stal se z něj doživotní exulant. Pro jeho krátké panování se mu začalo přezdívat „zimní král“. Ferdinand Štýrský jako **Ferdinand II. usedl na český trůn.**

DŮSLEDKY

Habsburci získali českou královskou korunu a udrželi ji téměř 300 let do roku 1918.

Jako vítěz Ferdinand II. hodlal přivést vzbouřené země k pořádku, proto jako věrný katolík zrušil platnost Majestátu a v českých zemích (s výjimkou Slezska) **zahájil rekatolizaci**.

Byl vytvořen soupis předních účastníků odboje, kteří měli být potrestáni. Císař nakonec potvrdil **27 rozsudků smrti**. Ti kteří uprchli do ciziny byli souzeni v nepřítomnosti. Poprava byla vykonána 21. června 1621 na Staroměstském náměstí v Praze. Mezi 27 popravenými byli 3 páni (Šlik, Budovec, Harant), 7 rytířů a 17 měšťanů. Mezi popravenými byl též jeden katolík (Diviš Černín z Chudenic).

Účastníci odboje byli dále stíženi ztrátou majetku - konfiskacemi. Bylo vyvlastněno na 115 panství a statků. Řada českých šlechticů věrných Habsburkům se tak obohatila na úkor souzených – např. Albrecht z Valdštejna.

Prohraný odboj a následná opatření vyvolaly vlnu emigrace vyšších společenských vrstev – celkem odešlo asi 30 000 obyvatel.

Dlažba na Staroměstském náměstí (poprava 27 „českých pánů“)